

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 128/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. S., L., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 3 a 5 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 112/2006 a jeho uznesením z 31. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. októbra 2009 doručená sťažnosť Ing. P. S. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 3 a 5 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy postupom Okresného súdu

Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 112/2006 a jeho uznesením z 31. júla 2009 (ďalej len „uznesenie okresného súdu o vzatí do väzby“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že prokurátor Okresnej prokuratúry Lučenec podal na sťažovateľa 19. októbra 2004 obžalobu pre trestný čin ohovárania podľa § 206 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení neskorších predpisov účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon“), ktorého sa mal dopustiť tým, že v liste adresovanom Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, Slovenskej komore exekútorov a Európskemu súdu pre ľudské práva označil súdneho exekútora JUDr. M. J. za podvodníka a požadoval od neho, *«aby rozposlal všetkým adresátom exekučného záložného práva písomné ospravedlnenie sa vlastnoručným textom „Ja podvodník, súdny exekútor JUDr. M. J. sa týmto verejne ospravedlňujem Ing. P. S. za vykonanie nezákonnej exekúcie“, pričom v prípade, ak tak JUDr. J. neurobí, vie z pozície novinára doplniť aj iné nezákonné praktiky, ktoré potvrdia dôvodnosť takéhoto prehlásenia, pričom takýmto konaním obvinený ohrozil vážnosť JUDr. J. medzi spoluobčanmi ako aj jeho postavenie v zamestnaní.»*.

Sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv tým, že okresný súd koná v predmetnej veci nezákonne, pretože podľa jeho názoru bolo trestné konanie *„právoplatne ukončené vo veci 4 T 177/2004 na Okresnom súde v Lučenci v r. 2005“*. Sťažovateľ uviedol, že 8. júla 2005 podal odpor proti trestnému rozkazu z 29. júna 2005 (ktorým bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu ohovárania podľa § 206 ods. 1 Trestného zákona a odsúdil ho k peňažnému trestu 10 000 Sk), v ktorom sa *„oprel o § 175 Trestného zákona, ktorý taxatívne vylúčil obvinenie ako aj obžalobu, ktorá bola z tohto titulu nedôvodná. Prakticky to znamenalo, že trestné konanie 4 T 177/2004 bolo právoplatne ukončené a prvý pokus o úmyselnú kriminalizáciu navrhovateľa bol zažehnaný.“*

Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 Nto 13/06 zo 4. októbra 2006 bola predmetná trestná vec odňatá Okresnému súdu Lučenec (z dôvodu zaujatosti sudcov tohto súdu) a bola prikázaná okresnému súdu, kde je v súčasnosti vedená pod sp. zn. 8 T 112/2006.

Okresný súd trestným rozkazom sp. zn. 8 T 112/2006 z 31. marca 2008 uznal sťažovateľa za vinného a odsúdil ho na trest odňatia slobody vo výmere jedného mesiaca, pričom mu výkon trestu podmiennečne odložil na skúšobnú dobu jedného roka. Z dôvodu podaného odporu okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 26. máj 2008 a následne boli nariadené ďalšie termíny hlavného pojednávania. Pretože sa sťažovateľ na hlavné pojednávania opakovane nedostavil a nepreberal súdne zásielky, okresný súd zobral sťažovateľa 31. júla 2009 do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Na základe podanej sťažnosti Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 5 To 256/09 z 25. augusta 2009 prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu.

Podľa sťažovateľa zákonná sudkyňa sa k nemu správala hrubo, arogantne a neprimerane, keď „vydala návrh na celoštátne pátranie po navrhovateľovi“, a po vzatí do väzby informovala jeho manželku až po dvoch týždňoch.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyhlásil *„konanie 8 T 112/2006 Okresného súdu vo Veľkom Krtíši za nezákonné z dôvodu opakovaného trestného konania za skutok, ktorý bol právoplatne skončený vo veci 4 T 177/2004 na Okresnom súde v Lučenci v r. 2005. Súd vyhlasuje útekovú väzbu prijatú uznesením zo dňa 31. 7. 2009 za nezákonnú. Súd týmto odškodňuje navrhovateľa za nezákonnú pevnú väzbu v trvaní od 31. 7. 2009 do 26. 8. 2009 vo výške 130.000,- Eur.“*.

Sťažovateľ taktiež požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o jeho sťažnosti, čo odôvodnil tým, že síce „oslovil viacerých advokátov z Lučenca a okolia“, ale keď títo zistili, že ide o „trestnú vec proti Okresnému súde vo Veľkom Krtíši o občianskoprávnej veci proti Okresnému súde v Lučenci, všetci odmietli právne zastupovanie z rôznych dôvodov“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Keďže návrh na rozhodnutie vo veci samej (petit), tak ako ho uviedol sťažovateľ, neobsahoval konkrétne označenie základných práv, ktoré mali byť podľa neho porušené, ústavný súd vychádzajúc zo záhlavia sťažnosti ustálil (bez nutnosti vyzývať sťažovateľa), že jej predmetom je tvrdenie sťažovateľa o porušení čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy a jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 3 a 5 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, pričom v petite sťažnosti sťažovateľ za porušovateľa označil okresný súd, a to jeho postup v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 112/2006, ako aj jeho uznesenie z 31. júla 2009, ktorým bol vzatý do väzby.

1. Sťažovateľ predovšetkým namieta nezákonnosť procesného postupu okresného zastávajúc názor, že v jeho trestnej veci prebieha „opakované trestné konanie za skutok, ktorý bol právoplatne ukončený vo veci 4 T 177/2004 na okresnom súde v Lučenci v r. 2005“. Z vyjadrení sťažovateľa možno vyvodiť, že sa domnieva, že podanie odporu proti trestnému rozkazu Okresného súdu Lučenec sp. zn. 4 T 177/2004 z 29. júna 2005, ako aj „novela Trestného zákona... ktorá vypustila predmetný paragraf“ (ohováranie podľa § 206 ods. 1 Trestného zákona) spôsobili, že trestné konanie bolo voči nemu právoplatne skončené.

Ústavný súd však vo svojom rozhodovaní vychádzal aj z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva alebo slobody, resp. ľudského práva alebo základnej slobody vyplývajúcej z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Princíp subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých postupy a rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (m. m. IV. ÚS 303/04).

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho skončenie je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd dospel k názoru, že sťažovateľ má v systéme všeobecného súdnictva (v súčasnosti je trestná vec sťažovateľa v štádiu konania pred súdom 1. stupňa) k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevidí dôvod, aby vstupoval v tejto fáze prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia jeho základných práv v prebiehajúcom konaní pred všeobecnými súdmi vrátane využitia opravných prostriedkov, ktoré mu priznáva Trestný poriadok (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04).

V konaní o sťažnosti pre porušenie základných práv je ústavný súd oprávnený zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody len za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu prostredníctvom opravného prostriedku alebo iného právneho prostriedku dostupného fyzickej osobe alebo právnickej osobe (m. m. I. ÚS 36/96, I. ÚS 78/99).

Vzhľadom na uvedené je sťažnosť aj v časti namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy a základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy (na súkromie) a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy (na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena a ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života) z hľadiska ústavnej ochrany podľa názoru ústavného súdu so zreteľom na okolnosti daného prípadu

predčasná, preto ju ústavný súd aj v tejto časti odmietol po jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 3 ústavy, podľa ktorého obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu, a to uznesením okresného súdu o vzatí do väzby.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní aj o tejto časti sťažnosti opäť z čl. 127 ods. 1 ústavy, t. j. z už spomínaného princípu subsidiarity svojej právomoci, ktorý znamená, že ak pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podal riadny opravný prostriedok – sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd tak, že napadnuté uznesenie zrušil a sťažovateľa prepustil z väzby na slobodu. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich práv týmto uznesením okresného súdu, ktoré bolo preskúmané na základe opravného prostriedku, ktorý bol v dispozícii sťažovateľa v rámci riadneho inštančného postupu nadriadeným súdom v konaní, pred ktorým bol navyše sťažovateľ úspešný.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že ani na rozhodovanie o tejto časti sťažnosti (proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby) nie je daná jeho právomoc a sťažnosť aj v uvedenej časti preto z tohto dôvodu odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Napokon, pokiaľ sa sťažovateľ domáha, aby mu ústavný súd priznal odškodnenie „za nezákonnú pevnú väzbu v trvaní od 31. 7. 2009 do 26. 8. 2009 vo výške 130.000,- Eur“, ani v tejto časti sťažnosti nie je daná právomoc ústavnému súdu.

Sťažovateľ má v súvislosti s nárokom na odškodnenie možnosť využiť prostriedky, ktoré mu poskytuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 514/2003 Z. z.). Ich využitím sťažovateľ môže v prípade uznania opodstatnenosti svojich tvrdení dosiahnuť uznanie porušenia svojich práv, ochrany ktorých sa domáha v súčasnosti v konaní pred ústavným súdom, ako aj nápravu vo forme náhrady škody zahŕňajúcej taktiež nemajetkovú ujmu (§ 17 zákona č. 514/2003 Z. z.) či už prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky alebo príslušného všeobecného súdu (§ 4, § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.).

Keďže ani vo vzťahu k tejto časti sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu, bolo ju potrebné z tohto dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa, ktoré v nej uplatnil.

Na záver ústavný súd navyše k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom odôvodnenej iba tvrdením, že mu viacerí advokáti odmietli poskytnúť právnu pomoc z dôvodu, že ide o „*trestnú vec proti Okresnému súdu vo Veľkom Krtíši o občianskoprávnej veci proti Okresnému súdu v Lučenci...*“, dodáva, že by jej len na základe tejto argumentácie nebolo možné vyhovieť, pretože v takomto prípade nejde o situáciu, že jeho ustanovenie vyžaduje ochrana záujmov sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení § 30 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Z toho hľadiska je argumentácia sťažovateľa, ktorou odôvodňuje žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, irelevantná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2010